

MARKER KOMMUNE

Postboks 114

1871 ØRJE

Saksbehandler, innvalgstelefon

Irene Tronrud,

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2025 - Marker kommune

Marker kommune har gjentakende alvorlig avvik fra krav i tillatelsen i rapporteringsåret 2025. Dette skyldes gjentakende brudd på fosforrensekravet. Årsmidlet rensegrad for fosfor er i 2025 bare 52,57 %.

Videre har kommunen avvik fra sekundærrensekravet i 2025. Tillatelsens maksutslippsgrense for både fosfor og $KOFCR$ er betydelig over tillatte nivåer. I tillegg er kravet om månedlig prøvetaking for E. coli, ikke overholdt. Kommunen har videre avvik i forbindelse med overvåking etter vannforskriften. Det er kun tatt én prøve i 2025, mens tillatelsen krever minst seks prøver.

Rapporteringen viser at kommunen har tilknyttet 26 abonnenter til Bommen avløpsrenseanlegg i løpet av 2025. Vi har ved flere anledninger presisert at dette er et brudd på forurensningsregelverket og at så lenge Bommen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen og forurensningsloven § 7. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

Marker kommune har bygget et nytt renseanlegg med større kapasitet, som skal erstatte det gamle anlegget. Overtakelse var planlagt 31.03.2026, og omkobling startet 23.03.2026.

Kommunen skal betale et gebyr på 5 300 kr for vårt arbeid med egenkontrollrapporten. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027.

Vi viser til egenkontrollrapport og årsrapport for Marker kommune sitt avløpsnett og Bommen avløpsrenseanlegg.

Statsforvalteren fattet 18.12.2024 vedtak om ny tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Ørje tettbebyggelse i Marker kommune. For rapporteringsåret 2025 legger vi denne til grunn ved gjennomgang av egenkontrollrapporteringen.

Avløpsnett til Bommen avløpsrenseanlegg

Marker kommune har rapportert at avløpsnettet til Bommen avløpsrenseanlegg har 2 installerte regnvannsoverløp og 20 installerte nødoverløp. Dere har beregnet at 459 m³ urensset avløpsvann og 2 kg fosfor ble sluppet ut i Ørjeelva ved overløp på avløpsnettet i 2025. Til sammenligning slapp Bodal avløpsrenseanlegg ut 690 kg fosfor via renset avløpsvann i 2025. Mengden fosfor som ble sluppet ut via overløp på avløpsnettet er vesentlig redusert fra 2024, da dere rapporterte om et utslipp på 21,9 kg fosfor.

Marker kommune rapporterer at det er 2 168 innbyggere og 7 fritidsboliger tilknyttet avløpsnettet i 2025. Dette er en økning på 76 innbyggere og 2 fritidsboliger sammenliknet med fjorårets tall. Dere har videre rapportert at 26 abonnenter har blitt tilknyttet avløpsnettet i 2025. I fjorårets tilbakemelding understreket vi at så lenge Bommen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen og forurensningsregelverket. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

I skjemaet for årsrapportering opplyser kommunen om at avløpsnettets virkningsgrad i 2025 er beregnet til 96,5 %. Vi minner i denne forbindelse om tillatelsens punkt 3.1.5, som fastsetter at *«virkningsgraden til avløpsnettet, det vil si hvor stor andel av vannmengden eller forurensningsmengden som når fram til avløpsrenseanlegget sammenliknet med det som oppstår, skal dokumenteres og være tilgjengelig for Statsforvalteren ved forespørsel. Dette skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller beregnede verdier for mindre omfattende overløpsutslipp, jf. punkt 3.1.4. I tillegg skal andre ulike kilder til tap beregnes eller vurderes kvalitativt»*.

Kommunen oppgir videre at 456 m³ har blitt sluppet ut via driftsoverløp i rapporteringsåret. Dere svarer imidlertid ikke på spørsmålet om hvor stor andel av tettbebyggelsens totale tilførte vannmengde (i %) som har blitt sluppet ut via driftsoverløp i rapporteringsåret. Vi minner her om punkt 3.1.4 *Utslipp via overløp i tillatelsen, som sier at «kommunen skal ha oversikt over alle utslipp av urensset avløpsvann via overløp til resipient fra det totale avløpssystemet. Utslipp av urensset avløpsvann er uønsket, og fra og med 01.01.2031 skal den samlede mengden utslipp via driftsoverløp over året ikke være over 2 %»*.

Statsforvalteren har i årets versjon av skjemaet for årsrapportering inkludert spørsmål om beregnet eller estimert virkningsgrad på avløpsnettet, samt hvor stor andel av vannmengden som har blitt sluppet ut via driftsoverløp. Siden det per i dag ikke finnes en offisiell standard eller veileder for hvordan å beregne virkningsgrad, vil vi i første omgang samle inn data for å kartlegge hvor mye avløpsvann som forsvinner gjennom overløpsutslipp og lekkasjer fra avløpsnettet, om det er mulig for kommunene å beregne/estimere virkningsgraden for avløpsnettet og om tallene gir nyttig informasjon om tilstanden på avløpsnettet. Når det kommer til kravet om %-driftsoverløp, er hensikten med dette kravet å få oppgradert ledningsnettet og redusert bruk av overløp. I første omgang vil vi også benytte årets rapportering til å samle inn data om hvor stor andel av overløpene som skyldes driftsoverløp i vår region.

Bommen avløpsrenseanlegg

Det er for 2025 rapportert at Bommen avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 321 287 m³ avløpsvann og at 12 031 m³ har gått i overløp ved renseanlegget. Avløpsvannet i overløp utgjør 3,61 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Både mengde avløpsvann mottatt og behandlet, samt mengde som har gått i overløp er noe større enn tall for 2024.

Bommen avløpsrenseanlegg har gjentakende alvorlig avvik fra rensekravet for fosfor på 93 % i 2025. Anlegget har ikke klart rensekravet for fosfor siden 2018. Årsmidlet rensegrad er i 2025 på 52,57 %. Siden anlegget har hatt problemer med å overholde rensekravet for fosfor over flere år, er det viktig at kommunen ikke tillater påslipp til avløpsrenseanlegget som gjør at kravene i utslippstillatelsen ikke kan overholdes.

Det er i Altinn-rapporteringen beregnet at utslipp av fosfor etter rensing i 2024 var 687 kg. Dette er et avvik og brudd på vilkår 3.2.3.1 i tillatelsen, som sier at maksimalt årlig utslipp inkludert overløp ved Bommen avløpsrenseanlegg er 166 kg fosfor frem til og med 31.12.2026, og deretter 118 kg.

Bommen avløpsrenseanlegg klarer heller ikke sekundærrensekravet i rapporteringsåret. Enkeltresultater for KOF_{CR} viser at fire av tolv prøver ikke overholder konsentrasjonskravet på maksimalt 125 mg O₂/l ved utslipp eller kravet til renseeffekt på minst 75 %. Dette er et avvik, da det tillates at maksimalt to enkeltprøver ikke oppfyller rensekravene ifølge tabellen i forurensningsforskriften § 14-13. Bommen avløpsrenseanlegg hadde videre også to 100 %-overskridelser for KOF_{CR} i 2025, datert 15.08.2025 og 23.11.2025. Dette innebærer at utløpskonsentrasjonen overskrider konsentrasjonskravet med 100 %, i tillegg til at renseeffekten er under hva som er tillatt. Bommen avløpsrenseanlegg hadde også to 100 %-overskridelser for BOF₅ i 2025, datert 04.07.2025 og 15.08.2025. Slike 100 %-overskridelser er å regne som avvik fra sekundærrensekravet i seg selv. Vi påpeker for øvrig plikten anleggseier har til å varsle Statsforvalteren dersom utslippet er overskredet med 100 % av det rensekravene sier, jf. forurensningsforskriften § 14-14. Marker kommune har tidligere hatt alvorlig avvik som følge av gjentakende brudd på sekundærrensekravet ved Bommen avløpsrenseanlegg i perioden 2019–2023. Anlegget overholdt imidlertid sekundærrensekravet i 2024.

Utslippsmengden for KOF_{CR} er overskredet i 2025, kommunen rapporterer at Bommen avløpsrenseanlegg har sluppet ut 57 626 tonn. Dette er et avvik fra vilkår 3.2.3.1 i utslippstillatelsen, hvor anlegget kun har tillatelse til å slippe ut 49 744 kg KOF_{CR} frem til 31.12.2026, og deretter 39 795 kg.

Dimensjonerende kapasitet for Bommen avløpsrenseanlegg er oppgitt å være 2 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at den målte maksukebelastningen i 2025 var 2 709 pe (BOF₅). Dette samsvarer bra med vår utregning av maksukebelastning basert på enkeltprøve med største tilførsel av BOF₅, datert 03.04.2025, som også viser en maksukebelastning på 2 709 pe (BOF₅). Dette betyr at anlegget per i dag er overbelastet med organisk stoff. Siden anlegget har hatt problemer med å overholde rensekravene for fosfor og organisk stoff i flere år, er det viktig at kommunen ikke tillater påslipp til avløpsrenseanlegget som gjør at kravene i utslippstillatelsen ikke kan overholdes.

Vedlagt årsrapporten fulgte *Rapport bekkeprøver 2025, Marker kommune, datert 13.01.2025*, utarbeidet av Driftsassistansen i Viken IKS (DaiV). I denne rapporten opplyses det at om det er tatt ut en stikkprøve for analyse av TBK i 2025. Dette er avvik fra kravet i tillatelsen om at det en gang i måneden skal tas ut en øyenlikksprøve av E. coli. Prøvetakingen skal utføres i perioden 1. mai til 31. oktober hvert år.

Tilbakemelding på resipientovervåkingsrapport

Marker kommune har krav i sin utslippstillatelse om *Overvåking etter vannforskriften*, jf. punkt 8.3. Kommunen skal overvåke hvordan utslipp fra avløpsrenseanlegg og overløp med en utslippsstørrelse av miljømessig betydning påvirker tilstanden i vannforekomstene og dokumentere om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås, jf. vannforskriften §§ 4, 5 og 18.

Kommunen har også krav i tillatelsens punkt 8.2 *Overvåking etter forurensningsforskriften* om å overvåke mulige miljøeffekter av utslipp fra vesentlige overløp fra avløpsnettet til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal være risikobasert følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne. Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften. Kommunen må ut fra en miljørisikovurdering selv vurdere hva som er «vesentlige overløp», og om det er behov for ytterligere prøvepunkter for å dokumentere kravene i tillatelsens punkt 8.2 og 8.4. Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften skal drøftes og presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs årsrapportering jf. punkt 8.4 *Rapportering av overvåkingsresultater*.

Statsforvalteren viser til vedlagt årsrapport for 2025 for resipientovervåking i Ørjeelva ved Bommen renseanlegg i Marker kommune, datert 13.01.2025.

Rapporten viser at det i 2025 ble gjennomført en prøvetaking ved to prøvetakingsstasjoner, en oppstrøms og en nedstrøms utslippspunktet til renseanlegget. Etter ny utslippstillatelse gitt i 2024 skal Marker kommune gjennomføre overvåking etter både forurensningsforskriften og vannforskriften. Overvåking etter vannforskriften følger Veileder 02:2018 *Klassifisering av miljøtilstand*. Etter veilederen skal det gjennomføres minst seks vannprøver i tidsrommet mai til oktober. Det skal også gjennomføres prøver av begroingsalger hvert tredje år. Da kommunen kun har gjennomført en prøvetaking ved to prøvetakingsstasjoner, er dette mangelfull prøvetaking og er et avvik fra tillatelsens punkt 8.3. Statsforvalteren understreker at Marker kommune videre må utarbeide et overvåkingsprogram i henhold til klassifiseringsveilederen for å følge opp vilkårene i utslippstillatelsen.

Resultater er lagt inn i Vannmiljø. Metoder og resultater presenteres på en oversiktlig måte, og det er gjort vurderinger av tilstand og påvirkning. Det er også foretatt en sammenligning med data fra tidligere år.

Vi tar årsrapporten for resipientovervåking i Ørjeelva ved Bommen renseanlegg til etterretning.

Andre forhold

Marker kommune fikk 18.12.2024 ny utslippstillatelse for avløpsvann fra Ørje tettbebyggelse (2024.0816.T). Kommunen har bygget et nytt renseanlegg med større kapasitet, som skal erstatte det gamle anlegget. Overtakelse var planlagt 31.03.2026, og omkobling startet 23.03.2026.

Statsforvalteren hadde dialogmøte med kommunen 24.02.2026 og mottok redegjørelse for omkoblingsarbeidet 03.04.2026. I brev 09.03.2026 tok vi redegjørelsen til orientering. Vi forutsatte at tiltaket ikke medfører utslipp til luft, vann eller grunn, og dermed ikke krever egen tillatelse. Statsforvalteren legger til grunn at vilkårene i utslippstillatelsen 2024.0816.T overholdes i hele omkoblingsperioden. Marker kommune opplyser om at det nye avløpsrenseanlegget skal tas i bruk i løpet av 2026.

Konklusjon

Rapporteringen for 2025 viser at kommunen har alvorlig avvik fra tillatelsen. Dette skyldes at kommunen har gjentakende brudd på fosforrensekravet. Kommunen har også avvik fra sekundærrensekravet og kravet til maksimalt utslipp av fosfor og KOF_{CR} .

Videre har kommunen avvik fra tillatelsens prøvetakingskrav for E. coli. Det er kun tatt én prøve, mens tillatelsen krever minst seks øyeblikksprøver én gang i måneden i perioden 1. mai til 31. oktober.).

Kommunen har også avvik i forbindelse med overvåking etter vannforskriften da det kun er tatt prøver ved to prøvetakingsstasjoner, mens klasifiseringsveilederen krever at det tas minst seks vannprøver.

Gjentakende brudd på tillatelse er alvorlig. Vi ser at det også er tilknyttet nye abonnenter i løpet av rapporteringsåret, til tross for at anlegget ikke tilfredsstiller utslippstillatelsens krav, noe som utgjør et forsettlig brudd på tillatelsen. Vi presiserer at så lenge Bommen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

Bommen renseanlegg mottar mer organisk stoff i maksuke enn det anlegget er dimensjonert for. Det vil si at avløpsrenseanlegget i perioder er overbelastet både hydraulisk og med organisk stoff. Kommunen har bygget et nytt renseanlegg med større kapasitet, som skal erstatte det gamle anlegget. Overtakelse er planlagt 31.03.2026, og omkobling starter 23.03.2026.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapporten og årsrapporten for 2025 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenkontrollrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2026. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd gebyr på 5 300 kroner for saksbehandling av egenkontrollrapporten, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023. Gebyret er på 5 300 kroner per egenkontrollrapport. For Marker kommune er det gitt en tilbakemelding på en egenkontrollrapport, og gebyret vil utgjøre kroner 5 300.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Irene Tronrud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Marker kommune v/ kommunedirektør Stig Arne Holtedal